

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญา¹

โรจน์ศักดิ์ สุพร²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญา โดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นกระบวนการสำหรับดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาแล้ว การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษจะต้องกระทำ อย่างไร บทบัญญัติที่กำหนดวิธีดำเนินคดีอาญามีอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยสาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา คือ กฎหมายที่ว่าด้วยวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญามาลงโทษ กฎหมายนี้เรียกว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกล่าวถึง การจับกุมผู้กระทำความผิด การสืบสวนคดีอาญา การสอบสวนคดีอาญา การฟ้องคดีอาญา การพิจารณาคดีอาญา การพิพากษาคดีอาญาและการบังคับคดีอาญา³ ประเทศไทยเมื่อเกิดคดีขึ้นแน่นอนการจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยจะต้องผ่านตำรวจหรือพนักงานสอบสวนเพื่อส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องโดยเป็นการใช้ดุลยพินิจของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญากับตัวผู้กระทำความผิดซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ 2560 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรอัยการไว้ในมาตรา 248 องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และในวรรคสอง บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเที่ยงธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และไม่ให้อถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง กระทั่งเมื่อเกิดการสอบสวนของพนักงานสอบสวนขึ้นก็กลายเป็นปัญหาที่ว่าอำนาจการสอบสวนอยู่ที่องค์กรเพียงองค์กรเดียวนั้นคือ ตำรวจ และเป็นการแยกอำนาจการสอบสวน เมื่อมีการสอบสวนของพนักงานสอบสวนแล้วจะมีการถูกแทรกแซงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะอาจจะเป็นการกระทำที่ขัดใจนายหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการใกล้ชิดกับนักการเมืองโดยอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ศุภร วงศ์ทองสรรค์ และรองศาสตราจารย์รัล เล็งวิทยา

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ วิรัตน์ พานิชย์พงษ์, กระบวนการยุติธรรมในระบอบประชาธิปไตย 100 ปี, หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

ของนักการเมืองซึ่งถ้ามองตั้งแต่มีเหตุการณ์การกระทำความผิดเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเข้าถึงก่อนไคร่นั้นคือ ตำรวจ กลายเป็นสาเหตุที่อาจนำไปสู่การทำลายพยานหลักฐานจากที่เกิดเหตุเบื้องต้นเพื่อให้สำนวนการสอบสวนอ่อนลงรวมทั้งประสิทธิภาพในสำนวนการสอบสวนทั้งยังไม่รวมถึงคดีที่สังคมให้ความสนใจที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนที่มิฐานะหรือร่ำรวยที่ต้องการให้ตนเองหลุดพ้นจากคดีความผิดที่จะตามมาจนกระทบกับตนเองรวมทั้งครอบครัว ส่งผลกระทบในด้านที่สำคัญตามมาเป็นทอดๆในเรื่องการไม่เป็นกลางของตำรวจเพราะสังคมจะมองกระบวนการยุติธรรมที่ผิดแบบต่างออกไปซึ่งไม่มีความเป็นธรรมในมุมมองของสังคมจะมองว่าคนรวยหรือคนที่มิฐานะได้รับอภิสิทธิ์ชนหรือได้รับประโยชน์ที่มากกว่าคนที่มิฐานะยากจน

การสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการปัจจุบันประเทศไทยเป็นการแบ่งแยกอำนาจการสอบสวนกับอำนาจฟ้องออกจากกัน การใช้อำนาจสอบสวนของตำรวจกับอัยการก็มีเพียงที่กฎหมายบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในมุมมองของนักกฎหมายหรือคนที่มองว่ากระบวนการยุติธรรมนั้นยังไม่เป็นธรรมมากเท่าที่ควรจะเป็นเห็นควรและยังมีปัญหาในเรื่องการทำงานระหว่าง 2 องค์กร ที่ยังมีการหวงอำนาจระหว่างกัน มีความขัดแย้งระหว่างองค์กร ทั้งที่เป็นการสอบสวนร่วมกันระหว่าง 2 องค์กรจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการสอบสวนตามหลักของกระบวนการยุติธรรมไทย

อย่างไรก็ตามเมื่อได้ทำการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญา พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการที่ 1 ปัญหาการฝากขังตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 87 ในการสอบสวนระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประเทศไทยได้มีการแยกอำนาจการสอบสวนและอำนาจฟ้อง แต่ไม่ได้แยกระยะเวลาฝากขังไว้ ซึ่งส่งผลในการทำสำนวนการสอบสวนส่งมายังพนักงานอัยการล่าช้าในกรณีที่พนักงานอัยการจะทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็มีระยะเวลาจำกัดหรือการส่งสำนวนการสอบๆ ใกล้เคียงจะครบกำหนดเวลา พนักงานอัยการจะสั่งสอบสวนเพิ่มเติมก็ไม่ทัน

ประการที่ 2 ปัญหาการเพิ่มประสิทธิภาพการสอบสวน โดยเพิ่มประสิทธิภาพในประเภทคดีที่จะให้อัยการจะเข้าร่วมสอบสวนกล่าวคือ คดีที่มีอัตราโทษสูง คดียุ่งยากซับซ้อน คดีที่พนักงานตำรวจอุ้มรีด คดีที่พนักงานตำรวจถูกร้องเรียน คดีที่พนักงานตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการสอบสวน

ประการที่ 3 ปัญหาความเห็นในสำนวนที่ส่งให้อัยการสั่งฟ้องกับสั่งไม่ฟ้องคดี การทำสำนวนสอบสวนของพนักงานตำรวจในชั้นของการส่งให้อัยการ และให้อัยการมีความเห็นสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องนั้นไม่เป็นไปแนวทางเดียวกัน หากการเข้ามามีบทบาทของพนักงานอัยการในการทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนตามประเภทคดีที่ระบุ การทำสำนวนสอบสวนก็เห็นควรที่ต่างฝ่ายต่างต้องเห็นพ้องต้องกัน

ประการที่ 4 ปัญหาการถูกแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา ในองค์กรตำรวจถือว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ได้เป็นองค์กรอิสระเหมือนกับองค์กรอัยการ ซึ่งองค์กรตำรวจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรีกระทำการแต่งตั้งโยกย้ายที่สามารถทำได้ง่ายกว่าองค์กรอัยการ โดยองค์กรตำรวจเป็นองค์กรที่มีระบบชั้นยศ กลายเป็นผู้ได้บังคับบัญชาต้องทำตามกับผู้บังคับบัญชาตั้งทุกขั้นตอนของการสอบสวน

ดังนั้นแล้วเพื่อให้การสอบสวนและการดำเนินคดีอาญา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมแก่การสอบสวนและการดำเนินคดีอาญา ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาต่อไปนี้

1. ปัญหาการฝากขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ผู้ศึกษาเห็นว่า ระหว่างกระบวนการสอบสวนมีการกล่าวหาว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำความผิด บุคคลนั้นก็เป็นผู้ต้องหา ซึ่งการที่ผู้ต้องหาโดยหลักจะขังไม่ได้เพราะไม่มีกระบวนการตรวจสอบของพนักงานตำรวจ อัยการ ศาล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องหรือพิสูจน์ว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟ้องได้ หากมีการฟ้องคดีแล้วก็จะเปลี่ยนสถานะจากผู้ต้องหา กลายเป็นจำเลยซึ่งศาลก็จะมีอำนาจระหว่างการพิจารณาได้ ในระหว่างการสอบสวน หรือสืบหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดบางครั้งก็มีความจำเป็นจะต้องขังผู้ต้องหาไว้ก่อนเพราะอาจมีเหตุที่จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ข่มขู่พยาน หรือทำให้การสอบสวนเป็นไปโดยลำบาก ดังนั้นแล้วจึงให้อำนาจพนักงานสอบสวนหรืออัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขออำนาจศาลในการขังผู้ต้องหาไว้เป็นการชั่วคราวระหว่างการพิจารณาของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการว่าจะฟ้องหรือไม่หรือควรจะสั่งฟ้องหรือไม่

ข้อเสนอแนะ ในกรณีการฝากขัง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น คนที่มีอำนาจฝากขังได้มีพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการที่รับสำนวนสอบสวนต่อมาจากพนักงานสอบสวน โดยในทางปฏิบัติการฝากขังจะไปอยู่ที่อำนาจพนักงานสอบสวน จนกระทั่งมีการส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ ถ้ามีความจำเป็นต้องฝากขังต่อพนักงานอัยการก็มีอำนาจยื่นคำร้องฝากขังได้ ซึ่งในการฝากขังในอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน มีระยะเวลาฝากขังครั้งเดียวไม่เกิน 7 วัน กรณีอัตราโทษจำคุกเกิน 6 เดือน แต่ไม่ถึง 10 ปี มีระยะเวลาฝากขังหลายครั้งๆละไม่เกิน 12 วัน รวมไม่เกิน 48 วัน และกรณีจำคุก 10 ปีขึ้นไปจนถึง

ประหารชีวิต มีระยะเวลาฝากขังหลายครั้งๆละไม่เกิน 12 วัน รวมไม่เกิน 84 วัน ซึ่งการฝากขัง 1 ครั้งจะเรียกว่า 1 ฝาก โดยต้องเพิ่มมาตรา 87 ทวิ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ต่อท้ายจากมาตรา 87 ในการที่จะส่งสำนวนให้อัยการพิจารณาได้ก่อน 1 ฝาก

2.ปัญหาการเพิ่มประสิทธิภาพการสอบสวน ผู้ศึกษาเห็นว่าในกรณีที่พนักงานสอบสวนทำสำนวนการสอบสวนโดยปกติจะเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนสอบสวนไม่ว่าการลงพื้นที่หาข้อมูล สอบปากคำชาวบ้าน หาพยานหลักฐานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ความเกี่ยวพัน ในรูปคดี ทุกคดีจะเป็นแบบนี้มาทั้งหมด กลายเป็นว่าการสอบสวนของตำรวจนั้นขาดประสิทธิภาพประสิทธิผล เมื่ออัยการอ่านสำนวนแล้วสามารถมองออกได้ว่าทำสำนวนเอื้อใครหรือปาวหรือทำสำนวนแบบนี้มาเห็นชัดว่าต้องการให้ผู้ต้องหาพ้นผิด อัยการเองก็ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเลยในการสอบสวน เว้นแต่ มาตรา 133 ทวิ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ขอเสนอแนะ ในเรื่องของการสอบสวนในกรณีที่มีการสอบปากคำเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในฐานะผู้เสียหายหรือพยาน ตามตรา 133 ทวิ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะสังเกตได้ว่า มีอัยการเข้าร่วมอยู่ด้วยในการสอบปากคำเด็ก เช่นคดีเกี่ยวกับเพศ ซึ่งเป็นสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนด้วย โดยประเทศไทยถือว่าการสอบสวนร่วมกับพนักงานอัยการระหว่าง พนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการนั้นมีน้อยคดีนัก แต่จะให้อัยการเข้ามาภาคคดีก็ไม่ได้เช่นกัน เพราะทางฝั่งขององค์กรอัยการเองก็ขาดบุคลากรพอสมควร ทางฝั่งอัยการมีพนักงานอัยการน้อย มีจริงๆเพียงหลัก 4 ถึง 5 พันคนเท่านั้นไม่พอต่อสำนวนการสอบสวนทุกคดีที่จะเข้ามาต่างกับพนักงานสอบสวนหรือองค์กรตำรวจที่มีตำรวจมากกว่าเป็นแสน เลยกี่ว่าได้ หากจะให้อัยการเข้าร่วมการสอบสวนจำต้องระบุให้ชัดในประเภทคดีจะออกนอกจากประเภทคดีที่ตราขึ้นไม่ได้ ในบริบทนี้จะอยู่ในเรื่องของการสอบสวน ก็ต้องตรากฎหมายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการสอบสวนร่วมกับพนักงานอัยการขึ้นมา 1 มาตรา โดยยกระบุประเภทคดีที่ต้องให้มีการสอบสวนร่วมกันไว้ กล่าวคือ คดีที่อัตราโทษจำคุกอย่างสูง คดีอุ้มรีด คดีที่พนักงานตำรวจกระทำความผิด คดีที่พนักงานตำรวจถูกร้องเรียน คดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน เมื่อตราเป็นกฎหมายขึ้นมาไว้แล้วจะง่ายต่อการสอบสวนร่วมกันของ 2 องค์กร เพราะจะเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการสอบสวนร่วมกันได้อย่างแน่แท้

3.ปัญหาความเห็นในสำนวนที่ส่งให้อัยการสั่งฟ้องกับสั่งไม่ฟ้องคดี ผู้ศึกษาเห็นว่า ในรูปแบบของกระบวนการสอบสวนของไทยใช้การสอบสวนแบบแยกอำนาจกัน แยกอำนาจสอบสวนฟ้องร้องคดีออกจากกันเวลาที่มีการสอบสวนตำรวจก็ทำสำนวนส่งให้อัยการเพื่อสั่งฟ้องคดี กลายเป็นว่าความเห็นไม่ตรงกัน

ฝั่งอัยการเองก็มองการทำงานของตำรวจที่ทำสำนวนมาขัดกับความเป็นจริง ผลเสียก็กลายเป็นว่าองค์กรก็ขัดแย้งกัน ไม่ได้เกิดความสอดคล้องต้องกันระหว่าง 2 องค์กร

การสอบสวนของประเทศญี่ปุ่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นให้เป็นหน้าที่ของตำรวจสอบสวนต้องทำการสอบสวนกรณีมีความผิดอาญาเกิดขึ้น โดยอัยการนั้นกฎหมายไม่ได้บังคับให้ต้องทำการสอบสวนเว้นแต่อัยการเห็นเป็นการจำเป็นสามารถทำการสอบสวนได้ด้วยตนเองและอัยการมีอำนาจสอบสวนความผิดทุกประเภท

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาขึ้นก่อนฟ้องคดีในระบบสอบสวนคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น อัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาโดยจะเริ่มสอบสวนด้วยตนเองหรือร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจสอบสวนหรือเพียงแต่สั่งให้ตำรวจสอบสวนแทนก็ได้ทางปฏิบัติแล้ว การสอบสวนคดีอาญามักจะเป็นหน้าที่ของตำรวจ อัยการจะเป็นผู้ออกคำสั่งให้ตำรวจปฏิบัติ อัยการจะเข้าร่วมสอบสวนต่อเมื่อเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สำคัญเพื่อให้ได้หลักฐานครบถ้วนในการพิจารณาคดีชั้นศาล ตำรวจมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานส่งอัยการเท่านั้นไม่มีอำนาจสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดี อำนาจการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีนั้นเป็นของอัยการเพียงผู้เดียวเป็นอำนาจอิสระ กระบวนการสอบสวนคดีอาญาของญี่ปุ่นจึงมีลักษณะตามแนวคิดอำนาจสอบสวนและอำนาจฟ้องคดี เป็นกระบวนการเดียวกันโดยไม่แยกหน้าที่สอบสวนออกจากอำนาจฟ้องร้องของอัยการ

ตำรวจฝรั่งเศส ฝ่ายคดีมิได้แยกเป็นอิสระจากหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรม โดยถือว่าตำรวจเป็นเครื่องมือในการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา มีพนักงานอัยการเป็นผู้กำกับดูแลควบคุมทิศทางการสอบสวนกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับอัยการฝรั่งเศสมีลักษณะการบังคับบัญชาในการปฏิบัติงานเป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่งแม้ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาตามโครงสร้างของหน่วยงานก็ตาม

อัยการฝรั่งเศสเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนและฟ้องร้องคดี แต่ละคนทำงานในนามของส่วนรวมทั้งหมดอัยการคนหนึ่งจึงสามารถดำเนินการแทนอัยการอีกคนหนึ่งได้ แม้ในชั้นพิจารณาพิพากษารรคดีและอัยการอยู่ในฐานะที่ไม่อาจถูกร้องคัดค้านให้ถอนตัวจากการ ดำเนินคดีได้แม้สถานะของอัยการจะอยู่ในฐานะของผู้ได้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นแต่อัยการก็ยังมีฐานะเป็นผู้เป็นหลักประกันเสรีภาพส่วนบุคคลอยู่เช่นเดียวกับผู้พิพากษาหรือตุลาการนั้น

การดำเนินคดีอาญาขึ้นก่อนฟ้องของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีเอกภาพในการสอบสวนและฟ้องร้องเนื่องจากโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆมีความสัมพันธ์กันทำให้กระบวนการสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกันไม่แยกออกจากกัน และอัยการสาธารณรัฐฝรั่งเศสทำหน้าที่ดำเนินคดีอาญาในนามของรัฐ รับผิดชอบการสอบสวนฟ้องร้องทุกขั้นตอน แม้อัยการจะไม่ได้เป็นผู้สอบสวนด้วยตนเองในทุกคดีโดยอาจมอบหมายให้ตำรวจฝ่ายคดีหรือร้องขอต่อผู้พิพากษาได้ส่วนให้ทำการสอบสวนก็ตามแต่การสอบสวน

ทั้งหลายเหล่านี้ล้วนอยู่ในความรับผิดชอบของอัยการ กล่าวได้ว่ากระบวนการสอบสวนและฟ้องร้องคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นกระบวนการเดียวกัน

ขอเสนอแนะ ในขั้นตอนที่มีเหตุเกิดขึ้นจุดหลักสำคัญของการทำงานของตำรวจเองจะตกอยู่ในมือของพนักงานสอบสวนเหตุที่ความสำคัญเกิดกับพนักงานสอบสวนเพราะผู้เดือดร้อนหรือประชาชนวิ่งเข้ามาหาที่โรงพัก กลายเป็นว่าพนักงานสอบสวนมีสำนวนคดีสั่งมือก็ว่าได้ ตำรวจก็จะทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานหาความสมเหตุสมผลที่คู่ควรในการทำความเห็นสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่งพนักงานอัยการ ซึ่งในสังคมก็จะเห็นตามสื่อว่า ตำรวจก็ทำงานไปในทางที่บิดเบือนต่อความจริงหรือทำหน้าที่ตนเองได้ไม่ดีพอ ทุกขั้นตอนในการที่จะส่งสำนวนให้อัยการนั้นบางครั้งขาดตกบกพร่อง เปรียบเหมือนการทำงานที่ทำแต่ส่งๆ ไป กล่าวคือ บิดเบือนหาให้พ้นมือ ในสิ่งที่พนักงานอัยการได้มาก็ถือว่าเป็นสำนวนที่ตำรวจทำแบบไม่เป็นไปตามความจริง มีการใส่ไว้ใน หรือทำหลักฐานอ่อนเพื่อให้ตัวผู้กระทำความผิดหลุดพ้น ช่วยเหลือกันเอง เรียกได้ว่าตำรวจก็มีความใกล้ชิดกับผู้คนมากไม่มากไม่น้อยที่ใครได้พบปะหรือพูดคุยหรือรู้ตัวตนว่าผู้นั้นเป็นตำรวจ ก็จะเข้าหาเพื่อผลประโยชน์ทับซ้อน โดยพนักงานอัยการก็ไม่ได้มานั่งสำนวนร่วมด้วยเหมือนเช่น คดีวิสามัญฆาตกรรม หรือคดีที่เกี่ยวกับเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 133 ทวิ พนักงานอัยการก็เพียงแต่จ้องกับการอ่านสำนวนแล้วสามารถใช้ดุลยพินิจพิเคราะห์ในการสั่งได้โดยพลัน แต่หาว่าไม่ว่าในบางคดีในบางครั้ง ความเห็นของพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ก็ไม่ตรงกัน กล่าวคือ ไม่มีความเห็นพ้องต้องกันนั่นเอง เห็นเป็นเช่นนี้ก็กลายเป็นว่า กระบวนการสอบสวนของไทยก็เสื่อมถอยลงได้ง่าย หากไม่รักษามาตรฐานไว้ได้ เช่นนี้ประชาชนไม่เชื่อถือก็ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของการทำงาน 2 องค์การ หากจะให้การสอบสวนที่ดีต้องเชิญทั้ง 2 องค์การมานั่งสอบสวนร่วมกันในประเภทคดีที่เจาะจงหรือระบุไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้ทำการสอบสวนให้ความเห็นหรือแม้แต่การสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกันไม่ออกนอกกรอบที่ตั้งไว้ อันเป็นจุดเชื่อมที่เห็นได้ชัดเหมือนต่างประเทศที่แม้ไทยจะไม่ได้สอบสวนร่วมกันทุกคดีแต่ก็สามารถสู้ในเรื่องของการสอบสวนกับต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น กับฝรั่งเศสได้ว่าไทยก็มีการสอบสวนร่วมกันโดยให้ความเห็นในการสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกัน

4. ปัญหาการถูกแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา ผู้ศึกษาเห็นว่า ในเรื่องขององค์กรตำรวจจะเห็นได้ว่าตำรวจนั้นจะมีชั้นยศที่ถือสายบังคับบัญชากัน ขณะเดียวกันตัวองค์กรเองก็ไม่ได้มีความเป็นอิสระเหมือนอย่างองค์กรอัยการ ในทางปฏิบัติการสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็คงหนีไม่พ้นการถูกแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา ถูกแทรกแซงจากคนในองค์กรเดียวกันอันเป็นหลักที่เห็นกันอยู่บ่อยครั้ง เช่น จากผู้กำกับ กล่าวคือ ตัวผู้กำกับก็ได้รับคำสั่งมาอีกทีก็เพื่อประโยชน์ของพวกเขาเหมือนกันเอง เป็นต้น

ขอเสนอแนะ ปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนมีที่มาที่ไป หากกล่าวถึงองค์กรตำรวจ องค์กรที่ประชาชนใกล้ชิดมากที่สุด ขณะเดียวกันองค์กรอัยการก็มีความใกล้ชิดเหมือนกันกล่าวคือ ทำหน้าที่เป็นทนายแผ่นดิน เช่น ฟ้องคดีในนามของรัฐ หรือให้คำปรึกษาแก่ประชาชนผู้เดือดร้อนมาพึ่งยื่นจากสำนักงานอัยการ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เหมือนต้นน้ำ เป็นขั้นตอนของการทำสำนวนเบื้องต้นที่มาจากตัวตำรวจ การสอบปากคำ การหาพยานหลักฐาน การทำให้พยานหลักฐานไม่มีน้ำหนัก หรือแม้แต่การช่วยพวกพ้องกันเอง ปากที่ตัวตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่ทำงานตรงไปตรงมากล่าวคือ ทำตามพยานหลักฐานที่อยู่ในมือ เพื่อให้การสอบสวนออกมาเป็นตามนั้น แต่ปัญหามาจากการแทรกแซง จากผู้บังคับบัญชาเพื่อให้สมยอมในการทำสำนวนก็ต้องมีชั้นยศมาขึ้นระหว่างกัน เรียกได้มาที่มีการชู้กันเป็นไปโดยทางอ้อมเลยก็ว่าได้ พนักงานสอบสวนจะจัดขึ้นก็ไม่ได้ คืบไม่หลุด แม้ในใจพนักงานสอบสวนจะบอกว่าทำแบบนี้ไม่ถูกก็ตาม ก็ต้องทำตามนายหรือผู้บังคับบัญชา เพราะต้องไม่ล้มวาระบบงานราชการหรือแม้แต่ตำรวจเป็นระบบที่มีสายงาน ยิ่งองค์กรตำรวจมีชั้นยศ ตำรวจชั้นผู้น้อยยังต้องไหลตามน้ำเลยก็ว่าได้ แต่มองไปที่องค์กรอัยการ กลายเป็นว่าในการสั่งคดีหรือสั่งฟ้องสั่งไม่ฟ้องเป็นเรื่องของดุลยพินิจของอัยการที่ทำสำนวน โดยรัฐธรรมนูญก็ให้อำนาจไว้ชัดเจนตายตัว เว้นแต่ว่าเรื่องนั้นต้องชี้ขาดโดยผู้หลักผู้ใหญ่ในองค์กร กล่าวคือ เป็นไปตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้นั่นเอง แต่ที่เด่นๆที่เห็นได้ชัดจะเป็นคดีที่มีความสำคัญที่ตำรวจชั้นผู้น้อยจะถูกแทรกแซง ดังนั้น เป็นไปได้ที่จะตั้ง สำนักงานสอบสวนขึ้นมาแยกต่างหาก จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยไม่สังกัดกระทรวง หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อันจะเป็นผลดีต่อตัวตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนที่ไม่ต้องถูกแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชาแน่นอนว่าเมื่อมีการแยกตัวออกมาเป็นอิสระไม่สังกัด ก็ต้องตามมาด้วย รัฐธรรมนูญที่จะให้อำนาจการสอบสวนไว้ อันเป็นเสาหลักค้ำจุนการสอบสวน

เอกสารอ้างอิง

สทรรฐ กิติ สุภการ.หลักและคำพิพากษากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.พิมพ์ครั้งที่ 15: บริษัท สไมล์สยามพริ้นติ้ง เซอร์วิส.2567.

สันติ ผิวทองคำ. “การพัฒนาระบบสอบสวนคดีอาญาไปบทบาทพนักงานสอบสวน.” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2565.

นาฏอนงค์ จำเจริญ. “อำนาจการสอบสวนคดีความผิดที่ได้ทำนอกราชอาณาจักร:ศึกษากฎหมายพนักงานอัยการกับดีเอสไอ.”สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.2558.

วิรัตน์ พานิชย์พงษ์.กระบวนการยุติธรรมในระบบประชาธิปไตย 100 ปี.หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย.วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

สุขสมัย สุทธิบดี. “หลักนิติธรรม.” คำบรรยายปริญญาโท.มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

8 สิงหาคม 2566

สุขสมัย สุทธิบดี. “การบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.” คำบรรยายปริญญาโท,มหาวิทยาลัยรามคำแหง.16 กุมภาพันธ์ 2566.